

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโหง โดยมีการรวมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ (ทิวารักษ์ เสรีภาพ. 2546 : ออนไลน์)

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

ขั้นที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน

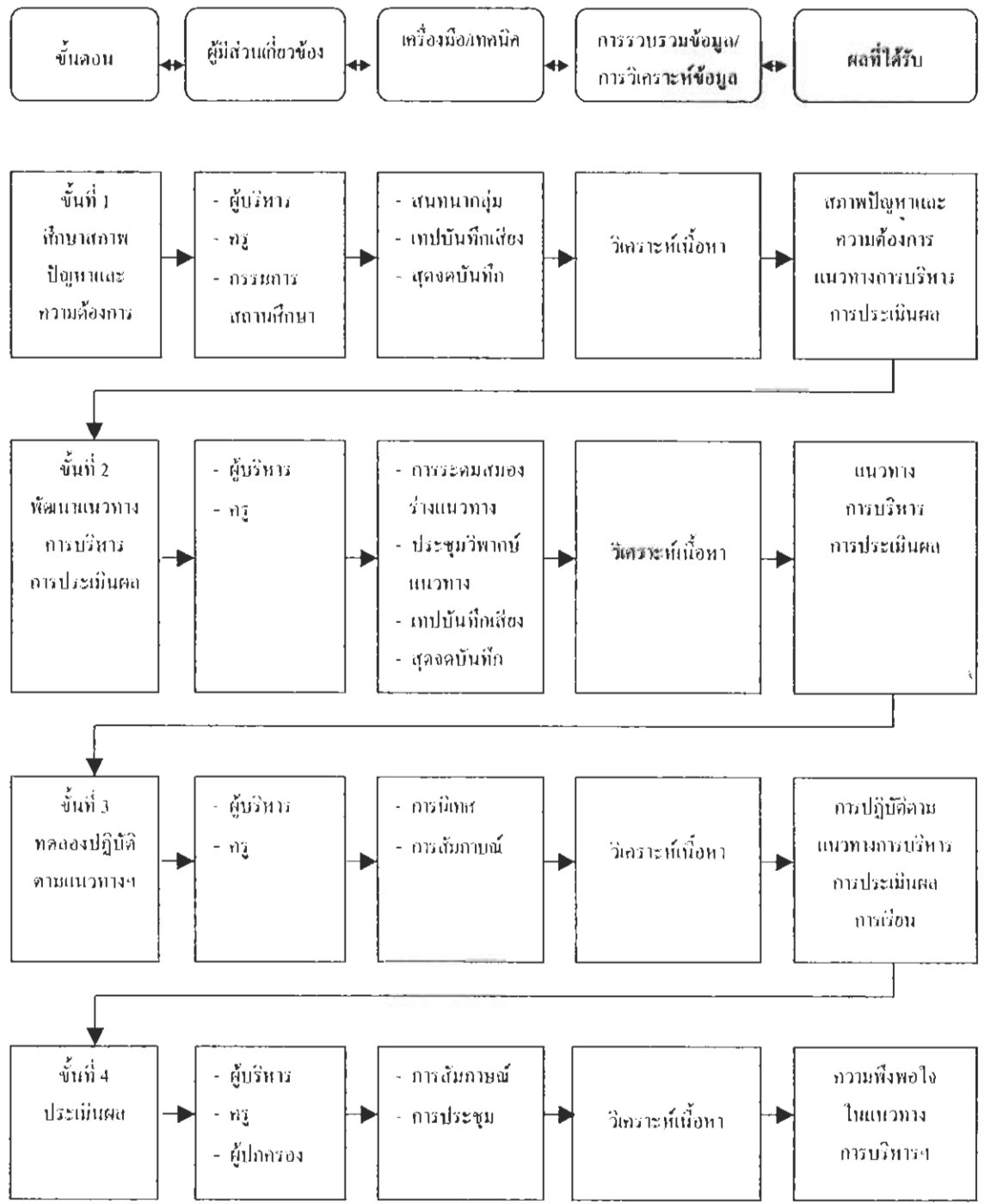
ขั้นที่ 3 ทดลองปฏิบัติตามแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการทดลองปฏิบัติตามแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน

ในการวิจัยแต่ละขั้นตอน ประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)
2. เทคนิค/เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารการประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยศึกษาจากสภาพการดำเนินการตามภารกิจการประเมินผลการเรียนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยเลือกแหล่งข้อมูล แบบเจาะจงจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสามารถให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการบริหารการประเมินผลการเรียนได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครู 14 คน กรรมการสถานศึกษา 3 คน ผู้ปกครอง 3 คน รวมทั้งสิ้น 23 คน แล้วจัดกลุ่มสนทนากลุ่มละ 7 – 8 คน

2. เทคนิค/เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เทคนิคที่ใช้ในการวิจัย ใช้การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตรงกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นการสนทนากันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถตอบประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาได้ดีที่สุด สามารถตอบประเด็นได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล กลุ่มมีขนาด 7 – 8 คน ดำเนินการโดยผู้วิจัย จัดเตรียมประเด็นคำถาม เพื่อให้การสนทนาดำเนินไปอย่างราบรื่นอยู่ในกรอบของการวิจัย และเตรียมทีมงานประกอบด้วย ผู้จัดบันทึก 1 คน ผู้บันทึกเทป 1 คน ใช้เวลาในการสนทนาประมาณ 3 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เทปบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึกข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 3 ครั้ง

ครั้งที่ 1 วันที่ 8 สิงหาคม 2548 เวลา 9.00 น. - 11.00 น. ณ โรงเรียนวัดท่าใหม่ กลุ่มสนทนาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 5 คน และกรรมการสถานศึกษา 1 คน รวม 7 คน

ครั้งที่ 2 วันที่ 8 สิงหาคม 2548 เวลา 12.30 น. - 14.30 น. ณ โรงเรียนวัดลาดกระโงก กลุ่มสนทนาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 6 คน กรรมการสถานศึกษา 1 คน รวม 8 คน

ครั้งที่ 3 วันที่ 9 สิงหาคม 2548 เวลา 9.00 น. - 11.00 น. ณ โรงเรียนวัดศรีภวังค์ กลุ่มสนทนาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 6 คน กรรมการสถานศึกษา 1 คน รวม 8 คน

การจัดสนทนากลุ่ม ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

3.1 แจ้งวัตถุประสงค์ของการมาทำวิจัยโดยผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 ดำเนินการสนทนาโดยผู้วิจัย จดบันทึกและบันทึกเสียง โดยผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน มีประเด็นในการสนทนา เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการตามภารกิจในการประเมินผลการเรียน ดังต่อไปนี้

- 3.2.1 การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 3.2.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 3.2.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 3.2.4 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน
 - 3.2.5 การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น
 - 3.2.6 การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ
 - 3.2.7 การเทียบโอนผลการเรียน
 - 3.2.8 การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา
 - 3.2.9 การจัดการซ่อมเสริมผลการเรียน
 - 3.2.10 การกำกับติดตามและประเมินผลการประเมินผลการเรียน
 - 3.2.11 การรายงานผลการประเมินผลการเรียน
 - 3.2.12 การจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการประเมินผลของสถานศึกษา
- 3.3 สรุปผลการสนทนากลุ่มและรับฟังข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเนื้อหา ด้วยวิธีการเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบ หรือระบุคุณลักษณะเฉพาะของเนื้อหาอย่างเป็นระบบ (สุภางค์ จันทวานิช, 2542 : 144 - 145) ที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาจัดหมวดหมู่ แล้ววิเคราะห์สรุปเป็นปัญหาและความต้องการการบริหาร การประเมินผลการเรียนในภาพรวมและนำเสนอผลการวิเคราะห์ ให้ผู้ร่วมสนทนาตรวจสอบรับรอง ความถูกต้อง

ขั้นที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัย เก็บข้อมูล 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ร่างแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนและคู่มือ ครั้งที่ 2 ประชุม วิทยากรแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนและคู่มือ

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยเลือกแหล่งข้อมูลแบบเจาะจงจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสามารถให้ข้อมูล สำคัญในการพัฒนาแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา 3 คน ครูซึ่งทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ 3 คน รวม 6 คน

2. เทคนิค/เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยใช้การระดมสมอง และประชุมวิทยากร

ระดมสมองร่างแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนและคู่มือ แสวงหาความคิดจากคนหลาย ๆ คน เพื่อหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมให้มากที่สุดภายในเวลาจำกัด จำนวนสมาชิกที่ร่วมระดมสมอง 6 คน ทุกคนมีเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ ภายในเวลาที่กำหนด และประชุมวิพากษ์แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนและคู่มือ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ เทปบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึกข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง 2-ครั้ง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 1 กันยายน 2548 เวลา 09.00 น. ณ โรงเรียนวัดลาดกระโงง

3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความอนุเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง ติดต่อผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมร่างแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ มีผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้จดบันทึก 1 คนและเป็นผู้บันทึกเทป 1 คน

3.2 การระดมสมอง ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.2.1 กล่าวแนะนำวัตถุประสงค์

3.2.2 ประเด็นการระดมสมอง คือ 1) รับรองรายงานผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากขั้นตอนที่ 1 2) ร่างแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน จากสภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินการแต่ละภารกิจ และ 3) ร่างคู่มือแนวทางการบริหารการประเมินผล

3.2.3 ปิดประเด็นเป็นการสรุปผลการประชุมและรับฟังข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ครั้งที่ 2 วันที่ 5 กันยายน 2548 เวลา 9.00 น. ณ สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความอนุเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง ติดต่อผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมวิพากษ์แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนและคู่มือ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ มีผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้จดบันทึก 1 คนและเป็นผู้บันทึกเทป 1 คน

3.4 การประชุมวิพากษ์ดำเนินการดังนี้

3.4.1 กล่าวแนะนำวัตถุประสงค์

3.4.2 ประเด็นการประชุม คือ วิพากษ์แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนและคู่มือแนวทางการบริหารการประเมินผล

3.4.3 ปิดประเด็นเป็นการกล่าวสรุปและรับฟังข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดแยกเนื้อหาสาระและจัดอันดับการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ตามลำดับก่อนหลัง แล้วสรุปนำเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ขั้นที่ 3 ทดลองปฏิบัติตามแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดลองปฏิบัติตามแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน คือ ศึกษา ขั้นตอน/กิจกรรมที่สถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้ ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการ ดำเนินงาน

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยเลือกแหล่งข้อมูลแบบเจาะจงจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสามารถให้ข้อมูล สำคัญในการกำกับติดตามการทดลองใช้แนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูซึ่งทำหน้าที่ ฝ่ายวิชาการ 3 คน ครู 3 คน รวม 9 คน

2. เทคนิค/เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ใช้เทคนิค การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการ เตรียม คำถามแบบกว้าง ๆ และตั้งคำถามเพิ่มในขณะที่ยังสัมภาษณ์ได้ เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและ สัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญพร้อมกับการสังเกต

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ คู่มือแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน และแบบบันทึกการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.1 สถานศึกษาดำเนินการตามคู่มือแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน โดย มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นิเทศติดตามเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนและบันทึกการนิเทศ

3.2 ผู้วิจัยติดตามผลการดำเนินงานที่สถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง

ครั้งที่ 1 วันที่ 1 ธันวาคม 2548 โรงเรียนวัดท่าใหม่ เวลา 9.00 น. - 11.00 น. วันที่ 2 ธันวาคม 2548 โรงเรียนวัดลาดกระโหลก เวลา 9.00 น. - 11.00 น. วันที่ 2 ธันวาคม 2548 โรงเรียน วัดศรีกวางค์ เวลา 13.00 น. - 15.00 น.

ครั้งที่ 2 วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549 โรงเรียนวัดท่าใหม่ เวลา 9.00 น. - 11.00 น. วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2549 โรงเรียนวัดลาดกระโหลก เวลา 9.00 น. - 11.00 น. วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2549 โรงเรียนวัดศรีกวางค์ เวลา 13.00 น. - 15.00 น.

3.3 บันทึกผลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้อจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา โดยเริ่มจากการแยกเนื้อหา สาระตามแนวทางการบริหารที่กำหนดไว้มาสังเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปการดำเนินการปฏิบัติตาม แนวทางการบริหารการประเมินผล ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการทดลองปฏิบัติตามแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน

จุดมุ่งหมาย เพื่อประเมินสรุปผลการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียนและประเมินความพึงพอใจ

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูซึ่งทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ 3 คน ครู 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

2. เทคนิค/เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เทคนิคที่ใช้ในการวิจัย ใช้การประชุมสรุปผลการดำเนินงานจากการทดลองปฏิบัติตามแนวทางการบริหารการประเมินผลการเรียน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการประชุม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการประชุมสรุปผลการดำเนินงานในวันที่ 5 มีนาคม 2549 ณ โรงเรียนวัดท่าใหม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมสรุปผลการดำเนินงาน